UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Septima, vtru[m] criminosus possit esse iudex? Sol. sic: ab ecclesia toleratus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

Non liceat cuiq̃.¶ Caſ⁹. Queſitũ fuit vtrũ epõ liceat agere vel rñdere ſub iudice nõ ſuo. Et rñ.ꝙ non,ſalua tamen in oib⁹ Romane eccleſie reuerentia: quod ſi facere preſumpſerit,deponatur.

a ¶ Preiudicio. Hoc ideo dicit,qꝛ ſpretis oibus ordinarijs ad eum poteſt appellari: ar. ʒ.ij.q.vj.ca.j.ij.et iij.nam ipſe eſt ordinarius omniuʒ. extra de elec.cum nobis olim.

per forum,rei ſequatur:niſi fuerit appellatum ad maiorem iudicem,vel niſi ad iuſſionẽ maioris iudicis datus fuerit iudex. In ſecũda parte dicitur ꝙ in qualibet prouincia ſynodus cauſas audire debet et terminare intra ſue prouincie terminos:ꝛ oĩs accuſatio fiat intra prouinciã,ſicut in Niceno cõcilio cõtinetur. Scõa ibi: Illa que ſunt.

Non liceat cuiq̃ (ſine ꝑiudicio[a] tñ Romane eccl'ie: cui in oĩbus cauſis reuerentia ꝛ authoritas debet) relictis his ſacerdotib⁹ qui in eadem prouincia dei eccleſias nutu diuino gubernant,ad alias cõuolare prouincias:vel aliarũ prouinciarũ epiſcoporum iudicia expetere[b] vel pati. qđ ſi quis preſumpſerit,ab officio cleri ſubmotus,ꝛ iniurie reus ab omnibus iudicet.

¶ Reuerẽtia autẽ q̃ apoſtolice debet eccleſie,ꝛ ei⁹ authoritas:intelligẽda eſt cum vel ad ipſam appellatũ fuerit,vel ab ea iudices electi concedũtur. Unde Sixtus papa cum diceret: Comprouinciales,et a ſe electos debent habere iudices. ſtatim ſubiungit: Niſi fuerit appellatum.

Item Anacletus papa.

¶ Abſq̃ apoſtolice ſedis decreto extraneos iudices audire non poſſumus.

Unaqueq̃ ꝓuincia tam iuxta eccleſiaſticas q̃ iuxta ſeculi leges debet ſuos iuſtos et non iniquos habere iudices et non extraneos,niſi huius apoſtolice ſedis decreuerit authoritas.

Item ex ſynodo Romana.

¶ Super appellatione alterius ꝓuincie iudices adire nõ oportet.

Neminẽ[c] exire de ꝓuincia ad ꝓuinciã, vel de comitatu ad comitatũ opꝫ: niſi ad relationem iudicis,ita vt actor rei forum ſequat,ꝛ.ſ.

¶ Illa que ſunt ꝑ vnãquãq̃ prouinciã,ipſius prouincie ſynodus diſpenſet: ſicut in Niceno cõſtat eſſe decretũ concilio. Ultra prouincie terminos accuſandi licẽtia non progrediatur:ſed oĩs accuſatio intra prouinciã audiat,ꝛ a comprouincialib⁹ terminet,niſi ꝑ prelatus ſit qui accuſatur.

Itẽ Sixtus. ¶ De eodem.

Si qs clericus ſuper q̃buſlibet criminib⁹ accuſatus fuerit:in ꝓuincia in qua cõſiſtit ille q̃ pulſat,ſuas exerceat actiões: nec exiſtimet eũ accuſator ſu⁹ alibi,aut longi⁹ ad iudiciũ ꝓtrahendum.

Itẽ ex decreto Adriani pa.

¶ Ubi crimen admittitur,ibi cauſa ventiletur.

Qui crimen obijcit,ſciat ſe probaturum. Re vera ibi cauſa agatur,vbi crimẽ admittitur.

¶ Queſtio.viij.

Quod iudex eſſe non poſſit quẽ cum reo par aut maior macula ĩficit, multis authoritatibus ꝓbatur. Dicit enim ſancta Romana ſynodus.

¶ Infames iudices eſſe non poſſunt.

Clericus an poſſit foro renũciare

b ¶ Expetere. hic patꝫ ꝙ cleric⁹ ſine cõſenſu ſui epĩ nõ poteſt cõſentire in alium iudicẽ: nam ſic poſſet euacuari iuriſdictio epiſcopoꝝ ſi oẽs conſentirent in alium iudicem. ad idem facit.ij.qõ.vj. placuit.ij.ꝛ in auk.de ſanc.epiſco.§.economos.col.ix. Argu.cõtra.ʒ.e.pulſatus. Sed extra de foro cõpe.ſi diligenti. expeditum eſt ꝙ non poteſt ꝑ pactũ renunciare foro. De hac materia notaui.xj.q.j.inolita,Joã. Qđ dicit Joãnes ꝙ expeditum eſt in illa decre.extra de fo. cõpeten.ſi diligenti,non eſt verũ:ꝑ qꝛ illa decre.loquitur ꝙ clericus nõ poteſt cõſentire in laicum: ſed hodie nec in clericum cõſentire poteſt,niſi de cõſenſu ſui epiſcopi: vt extra de foro compe,ſignificaſti,B.

ꝑ Imo ẽ verũ: vt patꝫ ibi. cum ſ. Archi.

¶ Reuerentia.

¶ Caſus Quia ſupra in cap.non liceat.mẽtionem fecit de reuerentia pape:ideo Gratianus dicit que ſit illa reuerentia,ſcilꝫ cum appellatur ad eum: vel cum ab eo iudices extranei conceduntur.

Unaqueq̃.¶ Caſus Dicitur hic ꝙ quelibet prouincia proprios debet habere iudices ad quos comprouinciales recurrant, niſi ſedes apoſtolica aliter decreuerit.

Neminem.¶ Caſus. hoc capi.diuiditur in duas partes. In prima parte dicit ꝙ nullus debet trahi extra ſuam prouinciã vel comitatũ,ita ꝙ actor ſem-

c ¶ Neminẽ. eſt autẽ hoc ideo ſtatutũ,quia alibi nõ poſſunt habere teſtes vel amicos: vt xxxiij.q.ij.ſiue. ij. q.ij.preceptũ.et in auk.vt oẽs obe.iudi.§.iij.col.v. Unde dico ꝙ ſi aliqs ĩpetrat reſcriptuꝫ ad iudiceꝫ alteri⁹ ꝑ prouincie, nõ ſufficit ꝙ vltra duas dietas non trahat aduerſariũ: vt dicit illa conſtitutio. extra de reſcript. nõnulli, Sed etiã requirit ꝙ extra prouinciam ꝑ eum non trahat,niſi in literis fiat mentio de prouincia. Cuꝫ enim de iure extra prouinciam nemo ſit trahendus, vt hic dicit: ergo niſi reſcriptum principis de hoc faciat mẽtionem,nõ poteſt authoritate reſcripti trahi extra prouinciam,lꝫ minus ſit ſpatiũ ad quod trahitur q̃ due diete. Eſt tamen argu. contra extra de offi.iudi. ordi. ſignificauit. Jo.certe tñ nõ nocet ꝯtra:ſꝫ illi ꝯſtitutioni nonnulli, ſtat. Iſta opi.hodie nõ hꝫ locũ,imo cõtrariũ obſeruat Romana curia.

ꝑ Alias niſi ad ſedem apl'icaꝫ fuerit appellatum.

Reſcripto nõ põt qs trahi ex ſuaꝫ ꝓuĩciã.

ꝑ Intelligo vulgareꝫ: vt dixi vij.q.j. §.factus.

Si qs cleric⁹.¶ Caſus Dicitur hic ꝙ de quocũq̃ crimine quis accuſatur,tantuꝫ in ſua prouincia reſpõdeat:nec accuſator eum ad aliã prouinciam trahere nitatur.

Quod iudex. In hac.viij.q.q̃rit vtrũ criminoſ⁹ poſſit eſſe iudex:ꝛ inde ſũpta occaſione ponit tres ordines infamiũ: vſq̃ ad illã.l.arcent. Diuidas ꝗ q̃ſtionem in tres partes. In prima parte ponit qđ dictũ eſt. Scđa ibi: Arcent. Tertia ibi: Qui ſine. Jo.de fan.

¶ Caſus. Hic intitulat,viij.q.qua queritur an iudex

eſſe poſſit qui pari delicto cum reo vel maiori inficitur: ⁊ ꝙ non poſſit iudicare, multis authoritatibus probatur. Conſueuit tamen dici ꝙ donec iudex toleratur, ꝙ iudicare poteſt ex officio ſuo, ſed non de iure mero: vt. j. e. §. vlti. Mihi videtur ꝙ repelli debeat ſi crimen fuerit contra eum ꝓbatum in modum exceptionis: ſicut contingit de teſte qui repellitur ꝓbato crimine i mo dum exceptionis: ⁊ ſicut de electo ad dignitatem cõtingit cum ei obijcit aliquid vt repella tur ab electione.

¶ Ad iudex. Hic queritur an crimi noſi vel infames poſſint eſſe iudices. Et quidẽ ſi non tolerantur ab eccleſia, nõ poſſunt: ſi tolerãtur, bene poſſũt, ⁊ tenet eorũ ſententia, [a] ipſi tamen peccant iudicando. [b] Uel diſtingue an aliqs ſit infamis ꝑ ſententiã vel ipſo facto: vt tunc nõ poſ ſit: an alſ, vt tunc poſſit. Illud tamẽ certum eſt ꝙ ſi infamia obijcitur alicui qui eſt electus in iudicem, ꝙ propter hoc bene remouet, licet hucuſqꝫ fuerit toleratus: vt extra de reſcriptis. ſciſcitatus. ⁊ ex de exceſ. prela. inter dilectos. ⁊ ff. ad legẽ Juliam de vi priuata. l. j. criminoſi ergo poſſunt iudicare ex officio, ſꝫ non ex vite merito. xv. q. vlt. ca. vlt.

[a] De hac materia tractat plene. i. l. barbarius philippus. ⁊ ibi per Bar. et alios. ff. de offi. preto.

[b] Ut. j. e. §. ſi. i ſi. d pe. di. vj. c. j. xl. diſ. ca. vlti. Infamis an poſſit eſſe ꝓcurator.

-§. j. dic vt ibi dixi.

g ¶ Judicium. i. diſcretionem.

h ¶ Uerũtamen. §. ⁊ verba Gra.

i ¶ Dum putaret. Ecce quãtũ cõmunis opinio operetur: vt extra de iure pa. conſultationibꝰ. extra qui filiũ ſint legi. cũ inter. ⁊. j. q. j. ſi quis ſimoniacꝭ. C. de te ſta. l. j. Argu. contra extra q̃ fi. ſint legi. per tuas. ⁊. j. xxiiij. diſtic. c. vlti. xxix. q. ij. ſi qs ingenuus. ⁊ diſ. viij. veritate. ⁊. ff. de iu di. l. ij. in pn. Sed nunquid idẽ eſt ſi excõicatꝰ ferat ſen tentiã qui publice habetur ꝓ non excõmunicato: not. extra de ſentẽ. ⁊ re iudi. ad probãdũ. Et eſt ratio quare aliud ſit in ſeruo: qui a ſeruꝰ in multis caſibus habet perſonã ſtandi in iudicio: vt. xij. q. ij. §. qui manumitti tur. ſed excõmuni catꝰ in nullo. Uel dic (quod veriꝰ cre do) ꝙ nec ſententia ſui teneret niſi cõ firmata eſſet a principe. Jo.

Opinio cõmunis operat.

[c] Cõc. ter. l. l. j. §. ſecũdo lo co. ff. de poſtu.

INfamis [a] ꝑſona nec ꝓcurator [b] eſſe põt, nec co gnitor. Tria ſunt [c] quibꝰ aliqui impediũtur vt iudices nõ fiãt. Natura, vt ſurdus ⁊ mutus: ⁊ q̃ ꝑpetuo [d] furioſus eſt: et impubes, q꞉ iudicio caret. Lege, qui a ſenatu amotus [e] eſt. Moribus [f] femine et ſerui: nõ q꞉ nõ habeãt iudiciũ [g], ſed quia receptuꝫ eſt vt ciuilibus nõ fungant̃ officijs. ¶ Uerũtamen [h] ſi ſeruus dũ putaret̃ [i] liber: ex delegatione ſententiam daret, quãuis poſtea in ſer uitutẽ depulſus ſit: ſententia ab eo dicta, rei iudicate firmitatẽ tenet. Itẽ in digeſtis titu. de poſtulando.

INfames nõ pñt eſſe ꝓcuratores vel patroni cauſarũ. Sunt autẽ tres ordi nes eorũ qui poſtulare [k] ꝓhibentur. ¶ Eſt autẽ poſtulare deſideriuꝫ ſuũ vel amici ſui in iure apud eũ qui iuriſdictioni preeſt exponere, vł alteriꝰ deſiderio cõtradicere. ¶ Nã (vt premiſimus) non poſtulantiũ tres ordines ſunt. Quidã ꝓhibentur omnino [l] poſtulare, vel propter etatẽ, vt minores xvij. annis: vel propter caſum vt ſurdus qui prorſus non au dit [m]. Alij prohibentur ne pro alijs poſtulent, vel propter ſexum: vt femine: vel ꝑpter caſum [n], vt vtroqꝫ lumine orbati: [a] vel ꝑpter notam infamie turpitudinis vt hi qui corpore ſuo muliebria paſſi ſũt, niſi forte vi predonum [o] vel hoſtium ſtuprati probentur. Similiter q̃ capitali crimine vel

a INfamis. Per ſententiam.

b ¶ Nec procurator. i. aduocatus: vt. j. proximo §. Uel intellige de ꝓcuratore vero, vt infamis nõ poſſit eſſe procurator [b] ſcḋm canones: vt. j. v. q. iij. quia epõ. nec obſtat inſti. de excep. §. vlt. quia loquitur hic de infami per ſententiã, ibi de tali qui eſt alſ infamis: ſi tamen iudex toleratur in officio, eius tenet ſentẽtia. viij. q. iiij. nonne ſed infamis poteſt eſſe arbiter: vt. j. eo. §. tria, verſi. cognitores.

[b] De hoc ẽt no. ext̃ d iura. caſũ. i. rogatoꝝ.

¶ Tria ſunt ¶ Caſus. Dicit̃ in hoc. §. ꝙ tribꝰ de cauſis repellitur aliquis ne iudex fiat: ſcꝫ natura, lege, et moribus. Natura impeditur ſurdus, mutus, ⁊ perpe tuo furioſus ⁊ impubes. Lege, vt ille qui remouetur a ſenatu propter ſuam turpitudinem. Moribus vt mu lier et ſeruus: non ideo quia iudicare non poſſunt: ſed quia moribus obtentũ eſt ne ciuilibus fungantur officijs: ſed ſi delegatur cauſa ſeruo qui putatur liber, eiꝰ tenet ſententia.

c ¶ Tria ſunt. Hoc eſt ſumptum a lege. ff. de iudi. cũ pretor. §. non autem omnes.

d ¶ Et qui perpetuo, ſecus ſi ad tempus: vt. ff. de iu dicijs. cum furioſus.

e ¶ Amotus. Immo ⁊ ſi eius electio fuerit caſſata, ꝓpter eius vitium: vt extra de elec. ſuper.

f ¶ Moribus. id eſt ꝯſuetudine. immo etiam lege ſiue canone, xxxiij. q. v. mulierem. Nec obſtat, xv. qõ. iij.

INfames. ¶ Caſus. In hac lege hoc ordine proce ditur. Primo dicitur ꝙ infames non poſſunt eſſe procuratores vel aduocati. Secundo quid ſit poſtula re. Poſtulare eſt ſcꝫ deſideriũ ſuum vel amici ſui in iudicio exponere. Tertio ponit tres ordines hominum q̃ aduocare non poſſunt. In primo ordine ponuntur illi qui nec pro ſe nec pro alijs poſſunt aduocare, vt minores. xvij. annis, ⁊ illi qui nihil audiũt. In ſcḋo vero ordine ponũtur illi qui poſſunt pro ſe poſtulare, ſed pro alijs non: niſi ꝓ pupillis vel adultis quorum tutelam vel curam gerũt: in quo ordine ſunt quinqꝫ genera hominũ ſeu perſonarũ, ſcꝫ mulieres, ⁊ vtroqꝫ lumine orbati, ⁊ illi qui ſponte muliebria paſſi ſunt, vt Sodomite: ⁊ qui de capitali crimine aut de calumnia ſunt dam nati: ⁊ hi qui locauerũt operas ſuas vt cum beſtijs ſeu feris pugnarent in arena. In tertio autẽ ordine ponũtur alij infames qui ꝓ ſe ⁊ quibuſdam certis perſonis poſſunt aduocare que infra continentur: et hoc ꝑpter quinqꝫ cauſas. ſ. propter reuerentiam, vt in parente ⁊ patrono: propter conſanguinitatẽ, propter affinitatẽ, propter miſericordiã miſerabiliũ perſonarũ, ꝑpter tutelã vel curã eis iniunctã. Secũda pars eſt ibi: Eſt au tem. Tertia ibi: Nam vt premiſimus.

Poſtulare qd eſt.

k ¶ Poſtulare. Poſtulare eſt pro tribunali petere, et non alibi. ff. de dam. infec. dies. §. hoc autem.

l ¶ Omnino. etiam pro ſe.

m ¶ Non audit. Nullus eñ adeo ſurdus eſt quin ali quid audiat: vt. C. qui teſta. fa. poſ. diſcretis.

Poſtulare,

n ¶ Uel ꝑpter caſum. ff. de iudi. cecꝰ. j. xv. q. j. §. vlti.

o ¶ Predonũ. tunc eñ non eſt imputandum: vt. ff. de adul. vim paſſam, xxxij. q. v. ille.

calumnie cauſa publici iudicij ſunt dānati: vel q̄ opas ſuas locauerunt vt cum beſtijs depugnarēt in arena[a]: pro alijs poſtulare prohibentur. His perſonis ꝑ ſe allegare permittitur: pro alijs poſtulare ꝓhibet, niſi forte tutelam impuberum vel curam adoleſcētium nō affectatā ſꝫ neceſſariā adminiſtrent: pro his enim quorum curā gerunt, eis poſtulare conceditur. Alij enim[b] oēs qui vt infames[c] notantur: niſi pro ſe et pro certis perſonis poſtulare non poſſunt, niſi in integrum reſtitutionē acceperint. ¶ Permittitur[d] autē eis poſtulare pro parēte, pro patrono et patrona: pro liberis etiā ſuis, ꝛ parentibus patroni et patrone: pro liberis etiā ſuis fratribus ꝛ ſororibus: ſocero, ſocru: genero, nuru: vitrico, nouerca: priuigno, priuigna: pupillo, pupilla: furioſo, furioſa: fatuo, fatua: ſurdo, ꝓdigo, et adoleſcente. Item. Pro his quibus propter infirmitatem curatores dari ſolent: vt qui negocijs ſuis aliquo perpetuo morbo ſupereſſe non poſſunt. Omnes autē qui non ſponte, ſed neceſſario funguntur officio[e]: ſine offenſa poſtulare poſſunt, etiam ſi hi ſunt quibus non niſi pro ſe poſtulare permittitur. Affinitates vero nō eas accipere debem⁹ que quondā[f] fuerūt, ſed preſentes. Nurus et generi appellatione, et ſoceri, et ſocrus etiā vlteriores, q̄b⁹ prepoſitio[g] pro ſolet accedere, cōtinentur. Arcentur etiā a ꝓfeſſione aduocatorūꝫ (ſicut in ſecūdo libro Codicis titu. de poſtulando inuenitur) qui ſub nomine honorariorū ex ipſis negocijs que tuenda ſuſceperint, emolumentum ſibi certe partis[h] cum graui damno litigatoris ꝛ depredatiōe poſcētes inueniūtur. Item. Si q̄s adeo procax fuerit, vt non ratione ſed ꝓbris putet eſſe certandum: opinionis ſue imminutionem patietur. Preterea non licet aduocato vllū cōtractum[i] inire, vllam pactionem conferre cū eo litigatore quem in propriā recepit: fidēꝫ nec ex induſtria[k] iurgiū ꝓtrahere. Apud vrbem[l] Romā etiam honoratis[m] qui hoc officium putauerint eligendū[n]: eouſqꝫ liceat orare, quouſqꝫ maluerint[o]: vcꝫ vt non ad turpe[p] cōpendiū vel etiā ſtipendiū deforme hec arripiat occaſio. Nam ſi lucro pecuniaqꝫ[q] capiantur: veluti degeneres inter viliſſimos numerabuntur. Si vero[r] in vno audi

a ¶ In arena. Niſi cauſa virtutis hoc faciant. ff. e. l. ij. §. quod ſi.

b ¶ Alij enī. Notandū ꝙ omnes qui maiori infamia ſunt notati: non niſi pro ſe ꝛ pro his quorum ſunt tutores, poſſunt poſtulare: ꝛ illi ſunt de ſecundo ordine. Sꝫ minori infamia notati poſſunt pro ſe et pro quibuſdam certiſ perſonis aduocare: et illi ſunt de tertio ordine poſtulantium, ſcꝫ de minori.

c ¶ Infames. minori infamia.

d ¶ Permittitur. vt ſunt illi de ſecūdo ordine.

e ¶ Officio. vt tutores ꝛ curatores.

f ¶ Que quondā. ergo vno coniugū defuncto ſoluitur affinitas. inſtit. de nupt. §. affinitatiſ. Sed cōtra. xxxv. q. x. ca. j. † Sed potes dicere ꝙ quo ad impedimentūꝫ matrimonij nō deletur: ſed quo ad alia aut quo ad beneficia huius edicti.

g ¶ Prepoſitio. ſ. patribus iſtorum vel viris iſtarum. et dicit̄ proſocer. i. pater ſoceri: progener. i. marit⁹ neptis: nam gener filij mei eſt mihi ꝓgener.

¶ Arcētur. ¶ Hec eſt .ij. pars qō. in qua ponit. xiiij. articlos legales vſqꝫ ad ca. qui ſine. Jo. de fan.

¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ illi qui paciſcunt̄ de certa parte litis cum eo cuius cauſam defendunt, repelluntur ab aduocando.

h ¶ Partis. de parte litis nō licꝫ paciſci: vt. ff. de pac. ſumptus. ſꝫ ſuper certa re licꝫ: arg. C. de ſententiā paſſis. ſi debitor. ‡ licꝫ M. dixerit ꝙ licꝫ de aliquota re paciſci ſine graui detrimēto partis: vt hic. tamē vltra centum aureos nō licꝫ paciſci: vt. ff. de va. ꝛ extraordi. cog. l. j. §. in honorarijs.

¶ Preterea ¶ Caſus. Tria ꝓhibet hic imperator: vt aduocatus rationibus pugnet, non probris: alioquin erit infamis: vt nullum pactum ineat cum eo quem in propria cura ſuſceperit, poſt litem conteſt. quod intelligit h. niſi antea fecit pactū, alioquin ſec⁹: ꝛ vt iurgia ex induſtria non protrahat.

i ¶ Contractum. ex poſtfacto: ab initio tamē poteſt. xj. q. iij. nō licet. ſed ſi non facit pactum, poſtea ei dabit̄ pro modo litis, ꝛ facundia aduocati, ꝛ pro conſuetudine regionis: vt. ff. de va. ꝛ extraor. cog. l. j. §. in honorarijs. Uel loquitur de tali qui ſponte ſe vinci ſuſtinet in aliqua exceptione vt ſi aſſerat ſe non poſſe fouere cauſam niſi augmentetur ſalariūꝫ: qđ fieri nō debet: arbitrio medici: vt. ff de va. ꝛ extraordi. cog. medic⁹.

k ¶ Ex iduſtria. Quod ſi fecerit eum iudex puniat in duab⁹ libris auri. † C. de iudi. ꝓperandum. §. illo ꝓculdubio.

¶ Apud vrbem. ¶ Caſus. Queſitū fuit vtrū honorati qui rome ſunt. i. qui honorem habent ſine adminiſtratione, poſſint aduocare. Et reſpondet ꝙ ſic. q̄diu volunt dūmodo tamen turpi lucro pecunie vel alicuius alterius rei non corrūpant̄.

l ¶ Apō vrbē. de eadē lege eſt.

m ¶ Etiā honoratis. etiā meliorib⁹.

n ¶ Eligēdū. vt ſunt aduocati.

o ¶ Maluerit. i. quouſqꝫ tale officiū voluerint exercere. vnde non eſt hic argumentū ꝙ aduocati tādiu audiantur, q̄diu volunt allegare: ‡ qꝛ iudex poteſt aduocatos remouere cūꝫ voluerit: vt ff. de his que in teſtamento delent̄. l. iij. in fine. ꝛ. C. de iudicijs. auten. iubemus.

p ¶ Non ad turpe. i. ad modicū ꝛ vile. Et eſt argumētum ꝙ bona dona dāda ſunt doctorib⁹: vt. ff. de admi. tut. cū plures. ꝛ. ff. de origi. iuris. l. ij. §. vlti.

q ¶ Pecuniaqꝫ. modica.

¶ Si vero. ¶ Caſus. Dicitur in hac lege ꝙ ſi duo vel plures in aliquo auditorio pretoris meliores fuerint aduocati, et alter litigatorum velit habere partem bonorum aduocatorum, officio iudicis fiat equalis diſtributio cauſidicorum: et ſi quis aduocatus monitus noluerit obedire ſine iuſta excuſatione, careat ipſe officio aduocandi ſine ſpe aliqua reſtituendi.

r ¶ Si vero. C. e. prouidendum.

Infames q̄ñ ꝙ pñt poſtulare.

† ſ. potro. vbi de hoc.

‡ Scꝫ Azo. Io. ber. ꝛ Lau.

Aduocato q̄liter ſatiſfactio.

ij. ps.

† Sic erit in medico. ff. de va. ꝛ extraord. cog. medicus.

Aduocato q̄ñ ꝙ ſilentiū imponendū eſt.

‡ Adde ꝙ non debent eſſe verboſi in allegādo. l. ne ſenni⁹. cūꝫ ibi no. ff. d nego. geſt.

a ¶ Ut par. Illud olim obtinuit cum ſalaria dabant de publico. hodie vtraq; pars ſibi debet prouidere: vt C. de iudi.l. properandum.§.illo. Tamen pueris, et debilibus, et pauperibus pretor dabit aduocatum: † vt.ff.de poſtu.l.j.§.ait pretor. ſe cognitor, id eſt iudex. Sȝ ne aliquis idē intelligeret de arbitro, dicit ꝙ arbiter poteſt eſſe infamis. Filiꝰ (vt lex dicit) poteſt eſſe arbiter de re patris.

i ¶ Cognitores. Exponit primum capitulum huius queſtionis.

torio duo tantum vel plures pre ceteris fuerint quorum fama ſit hilarior: in iudicātis officio ſit vt par[a] cauſidicorū diſtributio fiat, ꝛ exequetur pro partibus auxilium ſingulorū. Si quis vero cōmonitus a iudice, ea excuſatione que nequeat cōprobari, cuicūq; parti patrociniū denegauerit, careat foro[b]: ſciat etiā nūq; ſibi agendi copiam poſſe reſtitui. ¶ Si quis autem ex litigatoribꝰ detectꝰ fuerit ſeparatim tractaſſe cū pluribus, ꝛ aduerſario ſuo ſubtraxiſſe parē defenſionis copiam: oſtendet proculdubio iniquam[c] a ſe litem foueri, ꝛ authoritatē iudiciariam a ſe deluſam experietur. Item. Quāuis[d] illi qui cauſam fiſci egiſſent, prohibeantur aduerſus fiſcum patrocinium preſtare: tamen hodie[e] etiam aduerſus fiſcū patrocinium poſſunt exhibere priuatis: † etiam dū eā cauſam[f] declinēt ſuſcipere quā tractauerant dum fiſci aduocati fuerunt. Item.

Si contra[g] patrē pupilli cauſam egiſti: tutor[h] vel curator datus eandē cauſam defendere non prohiberis.

Cognitores[i] vero ex officio intelligūtur, non ex arbitrio[k]. Nihil enim refert, is qui arbitrium ſuſcipit, an ſit integre fame, an ignominioſus. Filiꝰ[l] etiam in re patris arbiter eſſe poteſt. Nam ꝛ iudicem[m] eum eſſe poſſe pleriſq; placet.

Si quis vero[n] iudex[o] ſit: arbitrium recipere eius rei de qua iudex eſt, ꝛ in ſe compromitti iubere prohibetur: et ſi ſentētiam dixerit, nō eſt danda pene perſecutio. Seruus arbiter eſſe non valet: libertinus poteſt. Porro infa-

† De hoc le. ꝛ no. ex de offi. iud. c. j.

b ¶ Foro. ſ. ꝺ penis.l.moris.§.j.

¶ Si quis autem. ¶ Caſus Queſitū fuit ab imperatore ſi alter litigatorū ſubtraxerit aduerſario copiā aduocatorum corrūpēdo eos ne ipſum iuuarēt, quam penam pati deberet. Et reſpōdet ꝙ puniri debet extra ordinem: et oſtendit ſe iniquam litē fouere.

c ¶ Iniquā. Sic extra de teſti. c. intimauit. ꝛ extra de teſtibus cogendis peruenit.

¶ Quāuis. ¶ Caſus. Quidam fuerūt aduocati fiſci, poſtea volebāt preſtare patrociniū priuatis contra fiſcum. Queſitum fuit an poſſint. Et reſpōdet ꝙ ſic hodie: licet olim fuiſſet ſecus, dummodo declinent cauſam illam in qua fuerunt aduocati pro fiſco.

d ¶ Quanuis. verba Gratiani.

e ¶ Tamen hodie. verba legis.

f ¶ Cauſam. niſi ſuā vel parentū ſuorū, vel pupillorū ſuorū iniuriā proſequant. ff. e. l. penul. §. vi.

¶ Si contra. ¶ Caſum ſic pone. Ego quondam fui aduocatus cōtra patrē Petri: pendente cauſa mortuꝰ eſt pater Petri: cui Petro datꝰ ſum tutor legitimꝰ datiuꝰ/ vel teſtamētariꝰ. Querit vtrū poſſim defendere eandē cauſam Petri pupilli mei? Et reſpondet ꝙ ſic, quamuis olim ego fui contra patrem eius.

g ¶ Si contra patrem. male ponit literam que eſt. ff. eo. l. vltima.

h ¶ Tutor. ar. ꝙ ratione officij licet quod alias nō liceret: vt. xciij. diſt. precipimus. ꝛ C. de adminiſtra. tut. cum quidam. Itē arg. ꝙ ſi iudex ſucceſſit appellāti, ꝙ poteſt propriam ſententiam impugnare. ff. de iudi. Iulianus ait. Item arg. ꝙ ſi iudex a quo appellatur, efficitur illius iuriſdictionis cuiꝰ eſt ad quem appellatur, ꝙ poſſit cognoſcere: vt. xj. q. iij. ſi epiſcopꝰ. §. quia iam videtur alia perſona. ff. quādo ap. ſit. l. j. §. ſed ꝛ ſi preſes. Argu. contra. ff. de iuriſdic. om. iudi. pretor. Ioan. Solu. conſueuit dici ꝙ debet cauſam alicui delegare: vt. ff. de iuriſdi. om. iudi. pretor. Unde gloſſatur ibi poteſt. i. debet: alioquin poſſet recuſari. B.

Iudex an poſſit quādoq; propriam ſententiā impugnare.

¶ Cognitores vero. ¶ Caſus. Hec ſunt verba Gratiani, ꝛ reſpiciunt ad finem primi capituli huius queſtionis vbi dictum eſt ꝙ infamis perſona nō poteſt eſſe cognitor, id eſt iudex.

k ¶ Non ex arbitrio. ff. de arbi. pedius.

l ¶ Filius. ff. de arbi. quinetiam.

m ¶ Et iudicem. Sed contra. ff. de iuriſ. om. iudi. qui iuriſdictiōi. vbi dicitur ꝙ iudex nec ſibi nec liberiſ ſuis ius dicere poteſt. Sed illud intelligas in crimiali cā: ſecus in ciuili: ſed tamen in criminali cauſa † pōt vſq; ad litiſ ꝯteſtatiōem dicere ius ſuis: vt ff. de offic. preſi. lege ſenatus. tamē delegatꝰ iudex nō poteſt eſſe filiꝰ in cauſa patriſ: vt ex. de ap. poſtremo.

† Coc. tex. l. l. j. et ibi C. C. de aduo. fiſ. no. in. l. pe. ꝛ ſ. ff. ꝺ poſtu.

Iudex an poſſit ſuis ius dicere.

† Sub. vt colligit a ꝯ rio ſenſu. ff. de iudi. in quaſ. Br.

¶ Si quis vero. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ iudex nō poteſt cōpellere partes in ſe cōpromittere de illo negocio de quo ipſe eſt iudex: et ſi ſententiam dixerit, pene perſecutio non dabit. Item dicit hic ꝙ ſeruus arbiter eſſe non poteſt, ſed libertinus ſic.

n ¶ Si qui vero. Uerba huius legis ſunt. ff. de arbitris. ſed ꝛ ſi. §. ſi quis.

o ¶ Iudex. Quidā ita intelligūt vt hec duo prohibeātur hic, ſcȝ vt ordinarius vel iudex alter nō poſſit eſſe arbiter de ea re de qua iudex fuit. Item ꝛ hic prohibetur ne iubeat compromitti in ſe. Quare autem ordinarius nō poteſt eſſe arbiter, triplex aſſignat ratio. Una quia ſecundū hoc ordinariꝰ ſemper procuraret vt eligeretur in arbitrum, ne ab ipſo poſſet appellari. Alia ratio eſt, quia ordinarius debet cogere arbitrū vt procedat, ꝛ debet ſuam ſententiam mandare executioni. extra de foro compe. ſi quis contra. ff. de arbitris. l. iij. Sed hoc non poſſet eſſe cum idem eſſet ordinarius et arbiter. ‡ Tertia ratio eſt, quia arbitria ſunt ad modum ordinarie iuriſdictionis: ꝛ ſic ſequeretur ꝙ aliquid eſſet ſimile ſibiipſi, ſicut non ſimul poſſunt cōcurrere iura naturalia ꝛ iura adoptionis: vt inſtit. de adop. §. iij. Io. Ego credo tamen ꝙ ordinarius poſſit eſſe arbiter: vt no. ij. q. vj. a iudicibus. nunq; enim preciſe inuenies ꝙ ordinarius non poſſit eſſe arbiter. Sed vbiq; dicitur ꝙ non poteſt cogere partes vt in ſe compromittāt: vnde licite compromittitur in eum volentibus partibus: vt. ff. de tuto. ꝛ cura. l. iiij.

Ordinarius an poſſit eſſe arbiter.

‡ ꝛ hoc plene p bar. et ꝺ arbi. ex par. Archi.

¶ [illegible] ¶ Caſus. Quia dictum erat ſupra in ca. infamis. ꝙ infamis perſona non poteſt eſſe procurator vel cognitor: vel quia in multis locis fecerat Gratia. men-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Itē. Dauid in lib.pſal. Peccatori aūt dixit de⁹: quare tu enarras iuſtitias meas: et aſſumis teſtamentū meum? ⁊c̄. Item. Gregorius: Cui⁹ vita deſpicitur: reſtat vt ei⁹ predicatio contēnatur[i].

Idem in moralibus.

Qui alioꝝ vitia puniunt, ſua prius corrigere ſtudeant.

Qui ſine pctō eſt veſtrū, primus in illā lapidem mittat. Ad aliena quippe peccata puniēda ibāt, ⁊ ſua relinquebāt. Reuocētur igitur intus ad conſcientiam: vt prius propria corrigāt, ⁊ tūc aliena reprehendāt. Hinc eſt ꝙ cum tribus beniamin in carnis ſcelere fuiſſet obruta: collectus omnis iſrael vlciſci[k] iniquitatem voluit: ſed tamen ſemel ⁊ iterum in belli certamine eſt ipſe proſtratus. Cōſulto eñ domino ſi ad vlciſcendum ire debuiſſet, iuſſum eſt vt iret: qui iuxta diuine vocis imperium perrexit: ⁊ ſemel ⁊ ſecun

mia[a] multipliciter irrogatur. Aliquādo eñ cōtrahitur genere delicti declarati per ſententiā: veluti cum iudex pronunciat, iniuriā feciſti, hereditatē expilaſti. calūniatus es. Aliqñ genere pene[b], ſicut[c] illi qui damnātur[d] in opus publicum: qui priſtinū[e] quidem ſtatū obtinent: ſed dāno infamie etiā poſt impletū tēpus ſubijciūtur. Aliquādo genere pene et delicti declarati[f] p ſententiam[g]: veluti dum fuſtibus ceſo per preconē dicitur, Sykophanteis, id eſt calumniaris. Aliquādo ipſo genere facti: vt exercētes improbum fenus: ⁊ illicite exigentes vſuras vſuraꝝ: ⁊ mulier que itra tēpus[h] quo moris eſt lugere maritum, cōtrahit matrimonium: ⁊ qui ſciēs eā vxorē duxerit. Idem teſtaꝛ felix papa ⁊ eiſdē verbis. Itē. In euangelio ille qui trabem geſtat in oculo: probaꝛ nō poſſe educere feſtucā de oclo fratris ſui.

tionem de infamib⁹: ideo ſupponit hunc §. in quo oſtēdit ꝙ infamia quatuor modis irrogatur. Aliquando enim irrogatur infamia ex genere delicti per ſententiā iudicis declarati: vt cū pronūciat, iniuriam feciſti ⁊c̄. Aliquando ex genere pene: vt cum aliquis in opus publicū condēnatur: qui remanet infamis etiā finito tēpore. Aliquando etiā genere pene ⁊ delicti declarati per ſententiam vt cū dicitur ei. Sykophanteis. i. calūniator es tu. Aliquādo irrogaꝛ ipſo iure vel ipſo facto: quod idē eſt: vt contingit cū aliquis exercet iprobū fenus: vel cum mulier nubit itra tēpus luct⁹: vel q̄ ſciens eam accipit in vxorē. H. tamen dicit ꝙ ſcd̄s mod⁹ nō differt a tertio niſi in hoc ꝙ in tertio genere crimen fuit publice p ſententiā declaratū: quod nō fuit in ſecundo genere.

a Infamia. Fama/opinio/et eſtimatio: idē eſt. Fama eſt illeſe dignitatis ſtatus, moribus et legibus cōprobat⁹. ff. de va. ⁊ extraordi. cog. l. peñ. §. eſtimatio. Infamia alia iuris: alia facti. Infamia facti eſt quando quis aggrauatur vel infamatur apd̄ bonos ⁊ graues: de qua agitur. ff. de obſequijs a liber. l. ij. ⁊ l. licet. ⁊. vj. q. j. ſūt plurimi. ſ. quando leſa eſt fama alicuius propter factū qd̄ commiſit/apud bonos ⁊ graues. Utrum autē hec infamia repellat ordinandum/dixi. ij. q. vij. ipſi apoſtoli. et qō. viij. in ſumma. Infamia eſt diminutio ſtat⁹ alicui⁹. hec infamia, que dicitur infamia iuris, quandoq; irrogatur ipſo facto/⁊ alijs modis: vt hic dicitur. Per ſententiam infamatur quis cū de crimine publico conuincitur vel ciuiliter vel criminaliter: vt. ff. de public. iudi. infamē. niſi in caſu: vt. ff. de pub. iudi. l. vlti. In priuatis delictis ſi quis criminaliter ſit cōuictus ⁊ condēnatus: ſi ſit tale crimen qd̄ deſcēdit ex actione famoſa/tunc infamatur: vt. ff. de his qui not. infa. quid ergo. §. vlti. ſed §. ille non bene dicit. licet hoc expreſſe habetur ff. de publi. iu. l. infamē. Sed ſi ciuiliter agatur/non. ff. de cri. ſtel. l. ij. niſi in caſibus/ſcʒ in actione furti, vi bo. rap. iniuriarū, ⁊ doli mali: vt. ff. de his q̄ no. infa. athletas. §. vlt. Itē fallit in crimine expilate hereditatis: vt C. de his qui no. infa. ſi te expilaſſe. et in crimine ſepulchri violati: vt. ff. de ſepul. violato. l. j. Et quando mulier calūnioſe ſe mitti facit in poſſeſſionem tāq; ſit grauida: vt. ff. e. l. notatur. Sed pro actionibus que ex contractu deſcendūt/nemo fit infamis/niſi in quatuor caſibus: vt. ff. de ijs qui no. infa. furti. §. mandati. ſ. cū dirie cōuenitur actione tutele/mandati/depoſiti/et p ſocio: vt ibi dicitur. Per ſententiam arbitri nemo infamatur. ff. eo. l. quid ergo. §. ex ꝯpromiſſo. ſed hec diſtinctio nō videtur habere locum ſecundum canones: cū omne mortale crimen ifamet: vt. ſ. e. q. v. cōſtituim⁹. ⁊. vj. q. j. infames. et. c. omnes.

Fame definitio. — Mat. vij. a. — Infamia eſt duplex. — Sub. alia canonica de qua not. vj. q. j. c. ij. ⁊ hic re pene qd̄ dixi. ij. q. vij. de ſtes. Archi.

Actiones q̄ tuor ex contractu ifamant. — p. xlix. — iij. ps. — Joā. viij. a. — Iudi. xx. a.

b Pene. hoc falſum eſt: quia ſola pena nō infamat. C. e. l. nullam.

c Sicut. aliqua euidēti cauſa precedēti: ex qua ſi eſſet condemnatus, infamaretur. ff. de his q̄ no. ifa. ictus fuſtiū. ſicut eſt in furto cum quis in māifeſto furto deprehenditur.

d Qui dānanꝛ. ſine ſnīa. ⁊ ſic non eſt hoc membrum ſuperfluum.

e Priſtinū quidem ſtatum. ſcʒ libertatem.

f Declarati. qñ ꝙ etiam ſi non declaratur: vt cū militi detrahunꝛ inſignia militie/lʒ ñ dicaꝛ cauſa: vt. ff. e. l. ij. §. j.

g Per ſentētiā. Iſtud nō videtur differre a predictis/niſi ꝙ duo membra cōiungūtur in vnū: niſi velis dicere ꝙ aliquid operanꝛ iſta verba cū dicitur ei/ſykophanteis/id eſt calumniaris.

h Intra tēpus. hoc tamen nō tenet ſm canones: vt extra de ſecun. nup. ſuper illa.

Idem. Caſus. Hoc relatiuū idem, reſpicit primū cap. huius queſtionis. Idem, ſcʒ qd̄ romana ſynodus. Cetera que ſequuntur, plana ſunt.

i Contemnatur. id eſt cōtemptibilis habeatur: nō tamē contēni debet: vt. j. queſtio. j. ſi fuerit. et. c. multi. et. xv. q. vlti. ca. vlt.

Qui ſine pctō. Hec eſt. iij. pars qō. in qua pbaꝛ p quinq; autho. ꝙ crimin oſi iudices eſſe nō debēt: et ꝙ ſm allegata debent iudicare. Jo. de fan.

Caſ⁹. Probat Greg. in hoc. c. iniquū hoiem iudicare nō poſſe vel punire. ⁊ hoc oñdi: duob⁹ exēplis. ſ. iudeorū qui cū vellēt lapidare mulierē peccatricē, a xp̄o ſunt repulſi ⁊ redarguti. ⁊ ppl'i iſrael/q̄ cū vellet vlciſci iniquitatē quā fecerat tribus beniamin, pſtratus cecidit in prelio prima die ⁊ ſcd̄a: tertia vero die cū iā eſſet purgatus/deleuit tribum peccatricem.

Iudex de ſubditis iuſtitiam nō exhi

k Ulciſci. Argu. ꝙ ſi iudex non exhibet iuſtitiā de bēs pōt aliquo ſubdito, ipſe conueniendus ſit: vt. xxiij. q. ij. dñs conueniꝛ, ⁊ in cōſtitutione Federici. C. ne filius p patre. auꝛ. niſi,

habita. vbi dicitur ꝙ ſi iudex ciuitatis debitã iuſtitiam non exhibet, conueniri poteſt.
a ¶ Pene. Quia tantũ ſexcenti remanſerũt. ⁊ ſic hec dictio pene, ad magnam quantitatem refertur. ſic ponitur. xxiij. queſtio. v. quali.
b ¶ Fundit⁹. ar. ꝙ poſt pniam reſtituitur aliq̇s priori dignitati. xxvj. q. v. q̇cũq;. ⁊. l. diſ. dño ſãcto. ⁊ ca. q̇a tua ſctitas. Sed illud intellige quo ad iudicãdũ ⁊ predicandũ: nõ ad accuſandũ vel teſtificandũ vt. vj. q. j. qui crimen.

In pn ci. tñ dr ꝙ hec dictio ad modicam q̃titatẽ refertur. et hec dictio ponit etiã vij. q. j. factus. in pn. Archi.

Iudicet ille. ¶ Caſ⁹. Docet Ambro. in hoc cap. ꝙ null⁹ iudex niſi bonus ſit, debeat alios iudicare: cũ iudex nõ debeat eſſe criminoſus nec leuitate vl̃ odio debeat ad pnunciandum adduci: ⁊ ſi rãcorem vel amorẽ habeat aduerſus alterũ litigatorũ: in cui⁹ partẽ volũtas ſenſualitatis declinaret, non obediat tunc ꝓprie voluntati: ſed ſm leges ⁊ ſicut audit, ⁊ natura negocij ſe habet, decernere dz ⁊ iudicare. De domo. i. de corde ſuo
c ¶ Condemnet. Id eſt dignũ ſit cõdemnatione.
d ¶ Nullo odio. xj. q. iij. quatuor.
e ¶ Voluntatis. Sed nonne iudex poteſt iudicare ſecũdũ quod ſibi iuſtum videtur: vt ff. de arbitr. qualem. ⁊ ex ſententia ſui animi eſtimabit quid aut credat, aut parum eſſe probatũ videatur: vt. iiij. qõe. iij. ſepe. et potius debet iudex ſequi ſuam opinionem q̃ conſilia alioꝝ: vt ex̃ de cõſue. ad noſtram. Sed dico ꝙ tenetur ſequi opinionẽ ſuam, ſed nõ volũtatem. quandoq; tamen ſequitur opinionem alioꝝ potius q̃ ſuam: vt extra de appella. cum ceſſante.

Iudex opinionẽ ſuã potiꝰ q̃ aliorũ ſeq̃ dz.

do ꝑdidit: ⁊ tunc demũ peccatricẽ tribũ valde feriẽs pene[a] funditus[b] eã extinxit. Quid hoc eſt ꝙ in vltiõe ſceleris inflãmatur: ⁊ tñ prius iſte ꝓſternitur: niſi ꝙ prius ipſi purgãdi ſunt per quos aliorũ culpe feriũtur: vt ipſi iam mũdi per vltionem veniant, qui aliorũ vitia corrigere feſtinant.

Item Ambroſius ſuꝑ Beati immaculati.

¶ Ille de vita alterius iudicet, qui nõ habet in ſeipſo qđ puniat.

Iudicet ille de alteri⁹ errore, qui nõ habet in ſe ipſo qđ cõdẽnet[c]. iudicet ille qui nõ agit eadẽ q̃ in alio putauerit puniẽda: ne cũ de alio iudicat, in ſe ferat ſentẽtiam. Iudicet ille q̇ ad ꝓnũciandũ nullo[d] odio, nulla offenſione, nulla leuitate ducatur. ⁊ poſt pauca. Bonus iudex nihil ex arbitrio ſuo facit, et ꝓpoſito domeſtice volũtatis[e]: ſʒ iuxta leges ⁊ iura ꝓnũciat: ſtatutis iuris obtẽperat: nõ ĩdulget ꝓprie volũtati: nihil p̃paratũ ⁊ meditatũ de domo defert: ſed ſicut audit[f], ita iudicat: et ſicut ſe habet natura, decernit: obſequit legib⁹, non aduerſatur: examĩat cauſe merita, nõ mutat. Diſcite iudices ſeculi quem in iudicãdo tenere debeatis affectum: quã ſocietatem: quã ſobrietatẽ: quaʒ ſynceritatem. ⁊ paulo poſt. Qui iudicat, voluntati ſue obtemperare non debet: ſed tenere qđ legum eſt. Et poſt pauca. In iudicando, cordi magis eſt cuſtodia veritatis, q̃ obedientia voluntatis.

Item Gregorius.

¶ Grauatus criminibus iudicare non valet.

In grauibus[g] pctis q̇s poſit⁹ dũ ſuis p̃mitur, aliena non diluit. ¶ Cunctis enim liquet qꝛ cuʒ is diſplicet qui ad intercedendum mittitur: irati animus ꝓculdubio ad deteriora prouocatur[h]. ¶ Scriptum quippe eſt: Victime impiorum abominabiles deo ſunt: vota iuſtorum placabilia: neq; enim in omnipotẽtis dei iudicio quid[i], ſed a quo datur, inſpicitur. ¶ Hinc eſt quod ſcriptuʒ eſt: Reſpexit deus ad Abel et ad munera eius: ad Cain vero et ad munera eius nõ reſpexit. Dicturus quippe quia dominus reſpexit ad munera, premiſit ſolicite quia reſpexit ad Abel. Ex qua re patẽter oſtẽditur quia nõ offerens a muneribus, ſed munera ab offerente placuerunt. ¶ Dona quippe iniquoꝝ nõ ꝓbat altiſſim⁹: nec reſpicit in oblationibus eoꝝ: nec in multitudine ſacrificiorum eorum propitiabitur peccatis. ¶ Item: Longe eſt domin⁹ ab impijs, et orationes iuſtorum exaudiet. Idem.

¶ Primum noſmetipſos, deinde proximos debemus corrigere.

Poſtulat⁹ iudicare dominus de peccatrice, nõ ſtatim dedit iudicium: ſed prius inclinans ſe deorſum,

f ¶ Audit. Arg. ꝙ ſm allegata eſt ꝓcedẽdũ: vt. ff. de offi. preſi. illicitas. §. veritas. et. ij. q. j. deus oĩpotens. ⁊. xj. q. iij. illa. ⁊ ca. ſũmope. ⁊ ca. ita. ⁊ ca. tũc vero, ⁊. vj. q. ij. ſi tantũ. ⁊ ca. placuit. Sed ꝯ. xxx. q. v. nullũ. ⁊ ca. iudicãtem. ꝯtra. j. e. poſtulat⁹. ꝯ. Sed ſm h delegabit cãm ſi cõſciẽtia nõ cõcordat allegatis. ſʒ ſʒ alios põt determinare ſm allegata qꝛ aliđ facit aliq̇s in eo ꝙ iudex eſt: aliđ i eo ꝙ hõ eſt: vt. xxiij. q. iiij. ſi eccleſia. ⁊ ſic iudicare põt ſm cõſciẽtiam quã hʒ vt iudex, nõ vt hõ. arg. ex̃ de offi. ord. ſi ſacerdos. ⁊ ex̃ de offi. delega. paſtoralis. §. qꝛ vero. ⁊ extra de ele. qđ ſicut

Lz ſm Jo. no. et ſ cẽſ. ve nerabi li. i glo. j. h. ſi deo q̇ qñ ſc.

Iñ grauib⁹. ¶ Caſus. Iudex eccl'iaſtic⁹ donec pctõ ſuo p̃mit ſubiectorũ delicta nõ põt diluere. Et h⁹ ꝓbat. v. rõnib⁹ Prĩa ẽ ibi: Cũctis eñi. Scđa ibi: Victime. Tertia ibi: Hinc eſt. Quarta ibi: Dona. Quita ibi: Itẽ longe eſt.

Puer. xv. b.

Gen. iiij. a.

g ¶ In grauib⁹. Notãdũ ꝙ ĩputatur alicui ſi malũ nũciũ vel ſtultũ ꝓcuratorẽ miſit: vt ff. cõmo. argentũ. ff. de mino. cũ mãdato. arg. ff. đ pu. cũ ſi exhibuiſſet. ⁊ extra de appel. ſepe. in princ.
h ¶ Prouocatur. Ex vite merito nõ põt mal⁹ ſacerdos dimittere pctã: ſʒ ex officio põt. xv. q. vlt. ca. vl. Et eſt hic arg. orationes maloꝝ his ꝓ quibus orant nocere. j. qõ. j. fertur. ⁊ ca. neceſſe. ⁊ ca. nõ nocet. lxj. diſt. miramur. §. ſicut. Sed contra. j. qõ. j. prophetauit.
i ¶ Quid. Quia deus nõ cõſiderat datũ, ſed affectũ offerẽtis: vt. xxiiij. q. j. odi ⁊ ꝓieci. qñq; tñ cõſiderat quid offerat: vt. xlix. diſt. c. vlt. qñq; ꝯſiderat pro quo offeratur: vt. j. q. j. dictum.

Orationes maloꝝ nocent.

Poſtulatus, ⁊c. ¶ Caſus. Iudei quadam muliere

in adulterio deprehenſa, poſtulauerūt a Chriſto vt de ea iudicaret an eſſet lapidanda ab eis vel nō: quos redarguere volens, ⁊ repellere ab accuſando, ſcripſit in terra ſe inclinando: ſi quis ſine peccato eſt, prim⁹ in illam lapidē mittat: vel terra, terrā accuſat. Ipſi autem ſcripturā legētes confuſi exiuerunt de tēplo vn⁹ poſt alium. In quo facto nos figuralr̄ docuit ꝙ cū alios accuſare vel reprehendere vel iudicare volumus, ad conſcientiā recurramus: et quid in ea ꝯditori placeat examinem⁹: iuxta authoritatē apoſtoli dicētis. Fratres, ⁊ ſi preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto: vos qui ſpūales eſtis ⁊c̄. Gal. vj. Ioā. viij.a.

a ❡Scribebat. hoc. ſ. terra terrā accuſat. vel hoc, ſi qs ſine pctō ⁊c̄. et hic eſt arg. ꝙ ſuffi cit ſi ſententia ſcribat in pariete. nā et ibi edicta pretorū olim ſcribebantur i albo. ff. de iuriſdi. om. iudi. l. ſi quis. Snīa pōt in pariete ſcribi.

b ❡Obnixe. i. inſtanter.

c ❡Delicto. vos q̄ ſpūales eſtis, iudicate huiuſmodi l. diſtin. ponderet. Argu. ꝙ mali non poſſunt iudicare. Mat. x.b.

d ❡Sacerdos. ſic. xliij. diſtinc. §. j.

e ❡Et poſtea. argumē. presbyterū poſt penitentiam poſſe reſtitui. l. diſtin. de his vero. j. Re. xv. f.

f ❡Et nō publicare. Ea que quis ei in ſecreto dixerit. al's deponitur. j. de peni. diſti. vj. ſacerdos. hodie ponitur in arctū monaſterium ad agēdam penitentiam perpetuā: vt extra de peni. ⁊ remiſ. omnis. in fine. Cōfeſſionē reuelāns punitio. ij. Re. xij. a.

digito ſcribebat[a] i terra: ac ſic demū (qd obnixe[b] rogatur) iudicat: nos videlicet typice inſtituens, vt cum quelibet proximorū errata cōſpicimus: non hec ante reprehēdendo iudicemus, ꝙ̄ ad conſciētiam noſtrā humiliter reuerſi, digito eā diſcretionis ſolerter exculpemus: ⁊ quid in ea conditori placeat quidve diſpliceat, examinatiōe dirimam⁹, iuxta illud apoſtoli: Fratres, ſi preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto[c] ⁊c̄. Qui ſine peccato eſt veſtrum. i. primo vos ipſi iuſtitiam legis implete: et ſic innocentes manib⁹ ad lapidandam ream concurrite.

Item Auguſt. ad quendam comitem.

❡ Sacerdos primū ſua peccata, deinde aliena detergat.

Sacerdos[b] vt ſapiens medicus ⁊ perfect⁹ primum ſua pctā diluere ſciat, et poſtea[e] aliena detergere ⁊ ſanare, ⁊ non publicare[f]. Item.

In euāgelio ſal infatuatum ad nihilū vtile eſſe dicitur niſi vt proiſciatur foras, et ab hominibus cōculcetur. Ex quibus oib⁹ datur intelligi ꝙ criminoſus alterius criminis iudex eſſe non poteſt: ⁊ ſeipſum condēnat dum in alterius crimen ſententiā ꝓfert. ❡Sed obiſcitur Saul cū a dño eſſet reprobatus, populū dei iudicabat: et eius iudiciū vniuerſus populus expetebat. Itē.

Dauid cū eſſet adulter ⁊ homicida, interrogat⁹ a ꝓpheta ſententiam in diuitē dedit q̄ ouē pauperis rapuit, dicens: Iudiciū mortis eſt viro huic. Itē. Salomon cū amore muliercule deos gentiliū coleret, tñ vniuerſa plebs Iſraelitica ad ei⁹ iudicia confluebat. Sic ⁊ Achab[g] ꝗuis coleret Baal, tñ. x. trib⁹ iudicabat: mlti etiā alij tā in vete. teſta. ꝗ̄ in nouo inueniunt̄ quorū vita cū eſſet blaſphemabilis: tamē eoꝝ ſententia q᷑ ex officio ſeruata iudiciarij ordinis integritate proceſſit, inuenitur ſeruata. Unde ⁊ dñs ait in euāgelio. Super cathedrā Moyſi ſederūt ſcribe et phariſei, ⁊c̄. Hinc liquido cōſtat ꝙ mali paſtores dum ſententia iuſti examinis aliorū crimina feriūt, ſibiipſis nocent, dum ſine exemplo ſue emēdationis aliorū vitia corrigere curāt: ſubditis vero ꝓſunt, ſi eorū increpatione correcti, vel ſententia coerciti, vitā ſuā in meli⁹ cōmutare didicerint. Ac per hoc dū ab eccleſia tolerati fuerint, eorū iudiciū ſubterfugere non licet. Mat. xxiij. a

❡ Queſtio. viij.

Quod autem[h] epūs ab vno tātū audiri vel iudicari nō debeat, zepherinus papa teſtatur dicens.

❡ Epiſcopus nō niſi a pluribus audiatur ⁊ iudicetur.

Accuſatores epoꝝ omni careāt ſuſpitione: q᷑ pe. ⁊. xxxiiij. diſtinc. quorundam.

ſunt. Qd ꝓbat quinq₃ exēplis, ſcʒ Saulis, Dauid, Salomonis ⁊ Achab, ⁊ phariſeoꝝ vel ſcribarū: q̄ oēs licet mali eſſent ⁊ peccatores, tñ iudicabāt. Ad vltimū dat ſolutionem dicens ꝙ iudicare poſſunt ex officio eis cōceſſo, ⁊ ſententie late ab eis valent donec ab eccleſia tolerantur.

g ❡Sic ⁊ achab. xxij. q. ij. vtilem.

Quod autem. ❡ Caſ⁹. Hic intitulat̄. viij. qō. qua querit̄ an epūs poſſit ab vno tantū iudicari vel audiri. Et reſpondet ꝙ in ciuili poteſt, ⁊ in criminali a papa vel ei⁹ delegato: al's non poteſt ab vno iudicari vl' audiri. Sed in accuſatione epi debēt eſſe. xij. epiſcopi preter metropolitanum: ⁊ in accuſatione pbri ſex: in accuſatione diaconi tres: vt. j. xv. q. vij. felix. ⁊ ca. ſi autem. Finis tñ cauſe criminalis epiſcopi ſummo pōtifici reſeruat̄: vt. j. c. j. ⁊. §. e. q. vj. ꝗuis. ⁊ ca. dudum. iij. Re. xj. a. iij. re. xvj. g.

h ❡Quod autē. Ab oibus epis ꝓuincie debet audiri cauſa epi: vt. §. e. q. vj. ſi quis epoꝝ. vel a. xij. ad min⁹ q̄s ipſe metropolitan⁹ eligit, vel ipſe re⁹ ſi electos a metropolitano habet ſuſpectos. j. e. qō. j. c. j. et tales coepi nō ſūt iudices, ſed aſſeſſores: ſicut nec clerici ſunt iudices q̄ debēt intereſſe cū epūs audit cauſam clerici. xv. qō. vij. epūs. arg. tamē eſt ꝙ ſūt ordinarij: vt vj. q. iij. ſcitote. ⁊ ſi papa delegat cauſam epiſcopi, videtur ꝙ eodem modo intererūt. xij. epi. §. e. q. vj. hec quippe. Epi cā a q̄bus eſt audiēda. Ad idē. vj. q. iij. ſcitote. et q. iiij. c. j. ij. iij. ⁊ iiij. ⁊ ix qō. iij. ſalua. Archi.

❡ Prima queſtio. ❡ Caſus. Adhuc probat Gratianus criminoſum iudicem non poſſe iudicare, ſed repellendum eſſe ad inſtar ſalis infatuati. Poſtea obijcit oſtendēdo ꝙ iudices licet ſint criminoſi, tamē iudicare poſ-

Accuſatores. ❡ Caſus. Hoc cap. diuiditur in quatuor partes. In prima parte dicit zepherin⁹ ꝙ accuſatores epiſcoporum debēt eſſe bone fame ⁊ ſine ſuſpitione. In ſcda parte dicit ꝙ ſentētia a non ſuo iudi-